

gemeente : ERMELO ERM.021b
 postcode + plaats : Ermelo
 straat + huisnr. : Veldwijk 28
 naam object : De Wissel

bescherming : gemeentelijk monument
 eigenaar/gebruiker(s) : zie vervolgblad
 kadastrale gegevens : zie vervolgblad

oorspr. functie : paviljoen
 huidige functie : paviljoen

bouwjaar : 1900
 architect :
 bouwstijl/-type : invloeden Neorenaissance en Chaletstijl

beschrijver : J.M.H. Penders
 datum beschr. : mei 1996
 datum foto : 22-03-1996
 neg. nr. : jp960536, jp960601 – jp960609

bronnen : Lindeboom, G.A. & M.J. van Lieburg (red.), *Gedenkboek van de Vereniging tot Christelijke verzorging van geestes- en zenuwzieken, 1884-1984*. Kampen (Kok), z.j.

Historie en ligging:

Ziekenhuisgebouw uit 1900 in overgangsarchitectuur met veel invloed van de chaletstijl in het houtwerk, neo-renaissance in het siermetselwerk.

Het grote, vrijliggende en in een parkachtige omgeving gesitueerde pand maakt deel uit van het complex Veldwijk en bevindt zich in het westelijk deel van het voormalige landgoed Veldwijk, dat in 1884 door eigenaar M.J. Chevallier werd verkocht aan de 'Vereeniging tot Christelijke Verzorging van Krankzinnigen en Zenuwlijders in Nederland'. Het groeide uit tot het 'Psychiatrisch Ziekenhuis Veldwijk'.

Plattegrond en opbouw:

De bouwmassa bestaat uit een grote tweelaags vleugel, die eindigt tegen twee dwars geplaatste even hoge bouwdelen onder zadeldak. Deze vormen aan de voor- en achterzijde risalieten. In het verlengde van de hoofdbeuk hebben de zijgevel een opzetgevel met een aangekapt zadeldakje. Uit de achtergevel steekt in het midden een smallere dwarsvleugel onder een zadeldak. De voorgevel heeft op deze plaats een forse dakkapel en een balkon boven de ingang. De daken zijn belegd met gesmoorde Muldenpannen.

Beide bouwlagen zijn gescheiden door een geprofileerde waterlijst in stucwerk. Verder bepalen de wit gepleisterde banden ter hoogte van de boven- en onderdorpels het beeld, aangevuld met witte blokken naast de vensters en deuren. Ook de segmentbogen boven de gevelopeningen hebben witte imitatie aanzet- en sluitstenen.

In chaletstijl bevat het fries, dat aan de onderzijde met een geprofileerde stucijst wordt afgesloten, schoren voor het dakoverstek. Hiertussen zijn witte kruisen aangebracht. De geprofileerde lijst loopt door over de vele topgevels, die ook weer witte banden dragen aan de boven- en onderzijde van de vensters.

De boogvelden zijn uitgevoerd met siermetselwerk, waarbij ook gele verblendsteen is gebruikt. De loodslabben tonen een vertanding doordat deze ingeknipt zijn. Alternerend is er een vierkant plat naar beneden geslagen en een opgekruld. Het lood is met de kozijnen mee groen geschilderd.

Het interieur is grondig verbouwd, zodat er weinig van waarde bewaard is gebleven. Op zolder hebben een aantal deuren hun omlijstingen met eenvoudig profiel nog, soms met een bovenlicht van twee ruitjes bij bergruimten. De vierpancelddeuren zijn bijna allemaal, na sloop van de uitstekende lijsten, voorzien van hardboardplaten. Enkele dakkapellen hebben aan de binnenkant hun afwerking met kraalschroten bewaard. Van de gordingenkap is weinig in het zicht.

Vorgevel:

De voorgevel heeft in de risalieten twee vensters voor de begane grond en één breed venter voor de verdieping. De zolder heeft een gewijzigd drielicht. Het middendeel is vijf vensterassen breed.

Linker zijgevel:

De zijgevel heeft vier vensters voor de verdieping en twee brede voor de begane grond, waartussen een brede, terugliggende raampartij met openslaande deuren en zijlichten. De topgevel bevat een klein zoldervenster.

Achtergevel:

Het vrij gesloten risalerende middendeel bevat het trappenhuis. Links en rechts ervan zijn in principe twee vensterassen, zij het dat rechts voor de verdieping twee vensters gekoppeld zijn. De zijrisalieten bevatten een brede gevelopening voor de verdieping, die uitkomt op een forse aanbouw rechts en links, onder plat dak. Van deze oorspronkelijke bouwdelen zijn diverse vensters dichtgemetseld. Bovendien verstoren forse brandtrappen het gevelbeeld.

Rechter zijgevel:

De rechter gevel is opgezet conform de linker.

Reden van plaatsing:**Architectuurhistorische criteria:**

- a. Vanwege de gaafheid van het exterieur is dit paviljoen van groot belang als voorbeeld van een onder invloed van de Neorenaissance en de Chalet-stijl ontworpen paviljoen op het terrein van Veldwijk. Het object valt op door esthetische kwaliteiten, het heeft gave verhoudingen en een bijzondere detaillering in vormgeving en materiaalgebruik. Het paviljoen maakt deel uit van de bebouwing op het terrein van het 'Psychiatrisch Ziekenhuis Veldwijk'. Het interieur is gewijzigd.

Stedebouwkundige criteria:

- a. Het paviljoen speelt een duidelijke rol binnen het bebouwingsensemble van Veldwijk. Het is gesitueerd in een groene, parkachtige omgeving en speelt daarin –in combinatie– met de overige monumentale bebouwing en begroeiing– een zeer beeldbepalende rol. De voornamelijk aan de west

zijde van de spoorlijn gesitueerde bebouwing van dit ziekenhuis is al sinds 1884 bepalend voor het aanzicht van Ermelo en van belang voor de instandhouding van deze historisch gegroeide situatie.

Cultuurhistorische criteria:

- a. Samen met de overige monumentale bebouwing op het terrein van dit ziekenhuis, vormt dit paviljoen een markant voorbeeld binnen de ontwikkeling van de instituutsbebouwing vanaf de late negentiende eeuw. Binnen Ermelo vormt deze instelling reeds vanaf 1884 een historisch bepalend gegeven.

Gemeente Ermelo
Veldwijk 28

Gemeente Ermelo
Veldwijk 28

Gemeente Ermelo
Veldwijk 28

